

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 423/2019-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. februára 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti BENC, s. r. o., Jesenná 8, Prešov, IČO 36 506 451, zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Feciľakom, Jesenná 8, Prešov, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 18/2007 a sp. zn. 17 C 109/2010 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 70/2008, sp. zn. 5 Co 22/2010, sp. zn. 3 Co 167/2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti BENC, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 18/2007 a sp. zn. 17 C 109/2010 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 70/2008, sp. zn. 5 Co 22/2010, sp. zn. 3 Co 167/2018 porušené boli.

2. Okresný súd Prešov a Krajský súd v Prešove sú povinní uhradiť obchodnej spoločnosti BENC, s. r. o., trovy konania v sume 415,51 € (slovom štyristopäťnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Michala Fecil'aka, Jesenná 8, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 423/2019-11 z 22. októbra 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky BENC, s. r. o., Jesenná 8, Prešov (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 18/2007 a sp. zn. 17 C 109/2010 a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 70/2008, sp. zn. 5 Co 22/2010, sp. zn. 3 Co 167/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu 30. januára 2007 domáhala od žalovaného zaplata pohľadávky vo výške 7 812,99 € s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie nehnuteľnosti. Okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom č. k. 11 C 18/2007-112 z 30. januára 2008 tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a zaviazal žalobcu (sťažovateľku) k úhrade trov konania. Proti rozsudku okresného súdu č. k. 11 C 18/2007-112 podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 70/2008 zo 17. marca 2009 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

2.1 Následne sťažovateľka 26. mája 2008 podala v predmetnej veci sťažnosť pre porušenie svojich práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 11 ods. 1 a 36 ods. 1 listiny, o ktorej sťažnosti rozhodol ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 237/09-33 zo 16. decembra 2009. Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 237/09-33 vyslovil porušenie sťažovateľkou označených práv, napadnutý rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 70/2008 zo 17. marca 2017 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2.2 Sťažovateľka ďalej vo svojej ústavnej sťažnosti uviedla, že krajský súd (rešpektujúc závery ústavného súdu v náleze č. k. III. ÚS 237/09-33) uznesením sp. zn. 5 Co 22/2010 z 15. apríla 2010 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom vec bola na okresnom súde vedená pod sp. zn. 17 C 109/2010.

2.3 Sťažovateľka ďalej stručne opísala priebeh konania, ktoré si vyžiadalo vo fáze dokazovania spracovanie viacerých znaleckých posudkov. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 17 C 109/2010-551 z 10. mája 2018 tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. Aktuálne sa vec nachádza v štádiu rozhodovania o odvolaní žalobcu (odvolanie podané 5. júla 2018, pozn.), o ktorom rozhoduje krajský súd v odvolacom konaní (konanie vedené pod sp. zn. 3 Co 167/2018, pozn.).

2.4 Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti uviedla, že v napadnutom konaní sa rozhoduje od roku 2007, pričom od právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 237/09-33 zo 16. decembra 2009 je to obdobie takmer 10 rokov, počas ktorého sa sťažovateľka nachádza v stave právnej neistoty. Podľa jej tvrdenia neefektívna činnosť okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní mala za následok neprimerane dlhé a neospravedlňiteľné prieťahy v konaní.

3. Na základe už uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené boli a prikáže okresnému súdu a krajskému súdu v napadnutom konaní konať. Súčasne sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € a náhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu, replika sťažovateľky

4. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie a výzvou ústavného súdu na vyjadrenie sa k obsahu ústavnej sťažnosti zaujal okresný súd stanovisko podaním sp. zn. 1 SprO 1524/2019 z 28. novembra 2019, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 3. decembra 2019. Súčasťou vyjadrenia okresného súdu bol aj chronologický prehľad procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní.

4.1 Predseda okresného súdu uviedol, že v napadnutom konaní okresný súd konal, k výraznému predĺženiu napadnutého konania došlo aj z dôvodu opakovane nariadeného znaleckého dokazovania na návrh strán sporu. Okresný súd vo veci rozhodol naposledy rozsudkom č. k. 17 C 109/2010-551 z 10. mája 2018 a následne ho potvrdil ako vecne správny krajský súd rozsudkom č. k. 3 Co 167/2018-591 z 8. októbra 2019. Predseda okresného súdu zdôraznil, že *„... sa jednalo o vec, kde bolo potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie, aby vyústilo do rozsudku, o ktorého správnosti rozhodol aj krajský súd svojim potvrdzujúcim rozhodnutím...“*.

4.2 Zároveň predseda okresného súdu vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti.

5. K obsahu ústavnej sťažnosti v časti napadnutého konania týkajúcej sa rozhodovania krajského súdu o odvolaní žalobcu na výzvu ústavného súdu zaujal stanovisko krajský súd. V podaní sp. zn. Spr 594/19 z 20. decembra 2019, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 30. decembra 2019, predsedníčka krajského súdu uviedla:

„... O odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 17C/109/2010-551 zo dňa 10.5.2018 rozhodol odvolací súd rozsudkom č.k. 3Co/l 67/2018-591 zo dňa 8.10.2019 a odvolací súd vrátil spis súdu prvej inštancie s písomným vyhotovením rozsudku dňa 31.10.2019...

... Podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Poskytnutie ochrany tomuto právu aj cez vyššie uvedené inštitúty sťažnosti (v zmysle cit. ust. zákona č. 757/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov) môže mať význam len vtedy, ak sťažnosť bola vykonaná v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvá, resp. trvalo. Ak v čase, keď bola sťažnosť doručená predsedovi súdu, už nedochádza k namietanému porušeniu označeného práva, niet ani dôvodu, aby sa cez vybavenie sťažnosti „prijímali opatrenia na nápravu“. Podobné závery vyplývajú aj z viacerých rozhodnutí Ústavného súdu SR (napr. I.ÚS 77/02, I.ÚS 116/02, II.ÚS 139/02)...

... Ak vo veci odvolací súd už rozhodol a sťažnosť bola podaná v čase, keď už bol zverejnený termín verejného vyhlásenia rozsudku, nieto ani dôvodu, aby sa prijímali opatrenia proti nečinnosti, či „opatrenia na nápravu“ proti prietahom v konaní...“

5.1 Predsedníčka krajského súdu zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho prejednania veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

6. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu na výzvu ústavného súdu reagovala na vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu replikou z 20. januára 2020, ktorá bola ústavnému súdu doručená 21. januára 2020.

6.1 Sťažovateľka vo vzťahu k vyjadreniu okresného súdu uviedla:

„... K stanovisku Okresného súdu Prešov sťažovateľ uvádza, že v rozsahu svojej právomoci nesú všeobecné súdy zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v článku 48 ods. 2 Ústavy SR. S poukazom na uvedené sťažovateľ dodáva, že už samotná skutočnosť, že stav jeho právnej neistoty pretrvával takmer 10 rokov (odo dňa právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 237/09-33 zo dňa 16.12.2009), čo sťažovateľ považuje za

neprimerane dlhú dobu, pričom skutočnosť, že vo veci bolo potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie nemôže byť v žiadnom prípade považované za ospravedlňujúcu okolnosť...“

6.2 K vyjadreniu krajského súdu sťažovateľka uviedla v podstate rovnaké skutočnosti ako v samotnej ústavnej sťažnosti, ktorej ťažisko argumentácie je zamerané na zdôraznenie celkovej dĺžky trvania sporu, osobitne na obdobie po právoplatnosti nálezu sp. zn. III. ÚS 237/2009 zo 16. decembra 2009 (takmer 10 rokov).

6.3 Sťažovateľka zároveň vo svojom stanovisku vyslovila súhlas s upustením od ústneho prejednanía ústavnej sťažnosti.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde, upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práva alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak,

aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

IV.

Vyhodnotenie postupu okresného súdu a krajského súdu

17. Napadnuté konanie sa začalo na okresnom súde podaním žaloby 30. januára 2007 a prebiehalo plynule, okresný súd vykonával procesné úkony potrebné k príprave pojednávania, pričom po prvýkrát vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 11 C 18/2007-112 z 30. januára 2008 (doba trvania 1 rok), ktorým žalobu žalobcu zamietol. Krajský súd rozhodol o odvolaní žalobcu potvrdzujúcim rozsudkom sp. zn. 5 Co 70/2008 zo 17. marca 2009, teda z ústavnoprávneho hľadiska tiež v primeranom čase.

18. Na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 237/09 zo 16. decembra 2009 konštatoval porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 70/2008 zo 17. marca 2009. Ústavný súd ako dôvod tohto porušenia konštatoval, že krajský súd vo svojom konaní nedal jednoznačne odpoveď na sťažovateľkou predložené námietky a v priebehu konania nerozhodol ani o základe sporu – o tom, či došlo k obmedzeniu vlastníckeho práva sťažovateľky, od ktorého sa odvíjajú jej ďalšie nároky, čím neposkytol sťažovateľke účinnú ochranu a rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 70/2008 zo 17. marca 2009 má v časti, pokiaľ ide o rozhodovanie o bezdôvodnom obohatení za užívanie časti pozemku, na ktorom stojí autobusová zastávka, aj arbitrárny charakter.

18.1 Ústavný súd vo svojom náleze tiež zdôraznil, že jeho právne názory, ktoré viedli k vysloveniu porušenia označených základných práv sťažovateľky a k následnému zrušeniu rozsudku krajského súdu, nesmerujú k jednoznačnému záveru o tom, ako má krajský súd o podanom odvolaní meritórne rozhodnúť.

19. Po zrušení rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 70/2008 zo 17. marca 2009 nálezom sp. zn. III. ÚS 237/09 zo 16. decembra 2009 a vrátení veci vrátil mu vec na ďalšie konanie, krajský súd, rešpektujúc závery ústavného súdu, rozhodol uznesením sp. zn. 5 Co 22/2010 z 15. apríla 2010, rozsudok okresného súdu č. k. 11 C 1 8/2007-112 z 30. januára 2008 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

20. Po vrátení veci okresnému súdu bolo napadnuté konanie vedené pod sp. zn. 17 C 109/2010. Okresný súd pristúpil vo veci k nariadeniu znaleckého dokazovania znalcom z odboru geodézie a kartografie (znalecký posudok č. 30/2010 zo 7. decembra 2010 vypracovaný [REDAKOVANÉ]) a následne znalcom z odboru písma ználectva, ručné písmo (znalecký posudok č. 155/2017 z 9. augusta 2017 vypracovaný znaleckým ústavom USI Žilinskej univerzity v Žiline) vo veci skúmania pravosti podpisu na listine predloženej žalobcom na preukázanie svojho žalobného nároku (Zmluva o postúpení pohľadávky z 15. januára 2007 č. 1. 51 súdneho spisu, pozn.). Po vyhodnotení záverov znaleckého dokazovania, ktoré tvorilo základ pre rozhodnutie vo veci konajúceho súdu, ako aj ďalších vykonaných dôkazov okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 17 C 109/2010-551 z 10. mája 2018, ktorým žalobu znova zamietol v celom rozsahu.

21. Po podaní odvolania zo strany sťažovateľa okresný súd predložil na vec sa vzťahujúci spis spolu s odvolaním sťažovateľky ako žalobkyne na rozhodnutie súdu druhej inštancie 8. októbra 2018. O odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 3 Co 167/2018-591 z 8. októbra 2019, ktorý rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1 a 2 CSP).

V.

Závery ústavného súdu

22. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

23. Aj keď ústavný súd pri formulovaní zásad pre určenie, či konanie prebieha v (ne)primeranej dobe, vychádza zo zložitosti veci, vlastného správania sťažovateľky, či z konania a postupu všeobecného súdu v konkrétnom napadnutom konaní, vzhľadom na extrémnu dĺžku konania (konanie pôvodne začalo v roku 2007 a od právoplatnosti nálezu sp. zn. III. ÚS 237/09 zo 16. decembra 2009 trvá takmer 10 rokov) tieto kritériá nepovažoval za významné podrobnejšie skúmať, pretože ani právne či skutkovo náročnejší spor, akým je napadnuté konanie vzhľadom na náročnosť dokazovania formou znaleckých posudkov, nesmie trvať v právnom štáte takúto dlhú dobu, lebo dôveryhodnosť justície tak trpí zásadným spôsobom.

24. Ústavný súd poznamenáva, že v súlade s platnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva sťažovateľovi nemôže byť vytýkané uplatnenie procesných prostriedkov (riadne a mimoriadne opravné prostriedky, námietka zaujatosti, zmena právneho zástupcu, návrhy na dokazovanie a pod.) ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok. Nemožno však pričítať štátu zodpovednosť za priet'ahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva č. 52859/99 z 25.5.2004 Dostál proti Českej republike, § 220).

24.1 Za ospravedlniteľné však nemožno pokladať priet'ahy vznikajúce opakovaným rušením rozhodnutí súdov nižšieho stupňa, najmä pokiaľ sú im nadriadenými súdmi vytýkané chyby, ktorých sa dopustili (rozsudok č. 38299/05 z 5. 11. 2009 Spas Todorov pozri Bulharsku, body 41 – 44).

25. Možno tak uzavrieť, že došlo k neprimeraným priet'ahom v napadnutom konaní pred okresným súdom i pred krajským súdom (bod 17 – 18) a bolo skutočne zasiahnuté do ústavne zaručeného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, takže podmienky zásahu ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, tak ako boli uvedené, sú tu splnené (bod 1 výroku nálezu).

26. Po oboznámení sa s priebehom napadnutého konania, ako aj so závermi okresného súdu (rozsudok č. k. 17 C 109/2010-551 z 10. mája 2018) a krajského súdu (rozsudok č. k. 3 Co 167/2018-591 z 8. októbra 2019) ústavný súd nemohol opomenúť tú skutočnosť, že znalecké dokazovanie nariadené súdom prvej inštancie, zamerané na skúmanie pravosti podpisov na listine predloženej žalobcom na preukázanie jeho žalobného nároku, bolo významne ovplyvnené tým, že žalobca nepredložil v konaní originál listiny, ale len jej kópiu. Rozsudkom č. k. 17 C 109/2010-551 z 10. mája 2018 okresný súd (už opakovane) rozhodol o zamietnutí žaloby s'ťažovateľky, pričom z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva významná okolnosť vo vzťahu k hodnoteniu dôkazu predloženého s'ťažovateľom. K tomu okresný súd uviedol, že „... nemožno priznať ochranu nároku uplatnenému žalobou, keďže tento nárok bol založený na zmluve, ktorá sa ukázala ako neplatná podľa § 39 OZ, z dôvodu nedostatku pravého podpisu jednej zo zmluvných strán a to postupníka. Zároveň sa nemôže súd vyhnúť hodnoteniu konania žalobcu ako účelového počnúc tvrdením o tom, že si nič nepamätá, pokračujúc odmietnutím predloženia originálu rozhodujúcej listiny ako aj predkladaním ďalších listín. Súdu sa javí, že žalobca vždy, ak došlo k riziku, že ním predložená rozhodujúca zmluva môže byť vyhodnotená v jeho neprospech, bol pripravený poskytnúť súdu novú listinu o postúpení tej istej pohľadávky už s odstránenou vadou. Preto považuje konanie žalobcu za špekulatívne, a aj preto mu nebolo možné poskytnúť súdnu ochranu...“.

26.1. Krajský súd, ktorý rozhodoval o odvolaní žalobcu proti rozsudku okresného súdu č. k. 17 C 109/2010-551 z 10. mája 2018, preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v § 379 a nasl. CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP *a contrario* vo veci verejne

vyhlásil rozsudok č. k. 3 Co 167/2018-591 z 8. októbra 2019, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

27. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

28. Hoci ústavný súd vzhľadom na celkovú dĺžku konania vyslovil, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu a krajského súdu porušené (bod 1 výroku nálezu), ústavný súd vo výroku tohto nálezu v tomto štádiu konania neprikázal, aby okresný súd a krajský súd vo veci konali bez zbytočných priet'ahov (bod 3 výroku tohto nálezu). Reflektoval tak na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti bolo napadnuté konanie právoplatne skončené (rozsudok č. k. 3 Co 167/2018-591 nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 11. novembra 2019, pozn.), súdy oboch inštancií v rámci svojich dispozícií už vykonali všetky kroky na dosiahnutie právnej istoty sťažovateľa.

29. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

29.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

30. Sťažovateľka sa domáhala priznania finančného zadost'učinenia v sume 10 000 €. Svoj návrh na priznanie finančného zadost'učinenia zdôvodnila tým, že neefektívnou činnosťou okresného súdu a krajského súdu sa po celú dobu trvania napadnutého konania nachádza v stave právnej neistoty a podľa jej názoru samotné konštatovanie porušenia sťažovateľkou namietaných práv ústavným súdom by pre ňu nebolo dostatočným zadost'učinením.

31. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04).

32. Ústavný súd si nemohol nevšimnúť, že ústavná sťažnosť sťažovateľky mu bola doručená 8. októbra 2019, teda v ten istý deň, ako bol vo veci verejne vyhlásený rozsudok krajského súdu č. k. 3 Co 167/2018-591, ktorým krajský súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

32.1 Momentu doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bezprostredne predchádzala sťažovateľkou podaná sťažnosť na pried'ahy podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov predsedníčke krajského súdu (30. septembra 2019, pozn.). Z uvedeného vyplýva, že v časovom rozpätí 8 dní sťažovateľka využila všetky zákonné možnosti na hájenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov.

32.2 Bez ohľadu na to, že dĺžka napadnutého konania vybočila z ústavne akceptovateľného rámca, v širšom kontexte posúdenia priebehu napadnutého konania ústavný súd uvádza, že sťažovateľka mala dostatočný časový priestor na to, aby sa pokúsila o nápravu stavu spočívajúceho v zbytočných pried'ahoch v činnosti okresného súdu alebo krajského súdu a mohla tak aktívne pristúpiť k uplatňovaniu svojich práv skôr než v čase, keď napadnuté konanie smerovalo k ukončeniu vyhlásením rozsudku súdom druhej inštancie, to všetko v súlade so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“.

33. Ústavný súd zdôrazňuje, že právo sťažovateľky na poskytnutie primeraného finančného zadosťučinenia nie je právom absolútnym. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia je fakultatívne a nenahrádza uspokojenie nárokov uplatnených v konaní, v ktorom bolo zistené porušenie práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I.ÚS 55/02). Vzhľadom na charakter inštitútu primeraného finančného zadosťučinenia, ktorý je prostriedkom sekundárnej kompenzácie v konaní pred ústavným súdom. Vychádzajúc z priebehu celého konania, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľkou formulovaná požiadavka na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nemôže byť prostriedkom reparácie za jej konečný neúspech v napadnutom konaní (neúspech žalobcu v spore).

34. S prihliadnutím na dĺžku napadnutého konania vedeného opakovane v oboch inštanciách všeobecných súdov, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu (k tomu pozri bod 26 a 32 odôvodnenia tohto nálezu), je ústavný súd toho názoru, že samotné vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených práv (bod 1 výroku tohto nálezu) poskytuje sťažovateľke dostatočnú satisfakciu, a preto jej finančné zadosťučinenie ústavný súd nepriznal a jej ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

35. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

36. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2018, ktorá bola vo výške 980 €.

37. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 11 ods. 3 a §13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) advokátovi JUDr. Milanovi Fecil'akovi. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (2 x 163,33 €) spolu s režijným paušálom (2 x 9,80 €) predstavuje sumu trov konania 346,26 €, ku ktorej je nutné pripočítať 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľky platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky), čo predstavuje sumu trov konania celkom 415,51 €. Písomné vyjadrenie sťažovateľky z 20. januára 2020 ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jeho obsah ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu advokátovi JUDr. Milanovi Fecil'akovi zaň nepriznal.

38. Priznanú úhradu trov konania sú okresný súd a krajský súd povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky advokáta JUDr. Milana Fecil'aka v lehote uvedenej v bode 2 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

39. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu